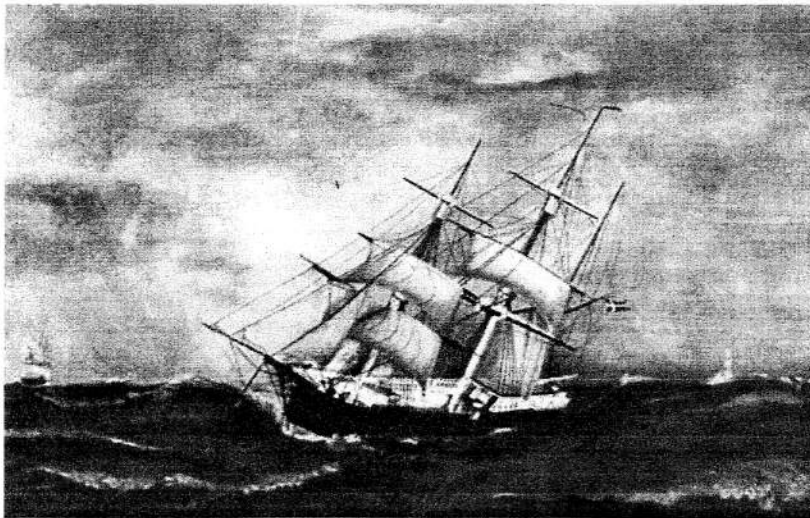

Peter Mærsk Møller (1836-1927) fra Rømø og hustru Anna, f. Hans Jeppesensdatter (1842-1922) fra Dragør. Et fremadstræbende ægtepar, der boede i Dragør og Store Magleby 1864-1884, og som på godt og ondt fik inspiration til at grundlægge egen rederivirksomhed – med dampskibe, vel at mærke. (Foto ca. 1900, privateje).

Som svigersøn til H.N. Jeppesen var Peter Mærsk Møller altid sikker på at have et job som skibsfører. Da han blev forlovet med Anna, fik han skønnertbrig PRIMA at føre 1862-1865, og herefter flere forskellige sejlskibe i handelsflåden. Fra 1874 førte han bark VALKYRIEN, 381 nrt., der ses her ovenfor, indtil det forliste i 1883. (Usigneret oliemaleri, privateje).

FAMILIEN MÆRSK MØLLER FRA RØMØ OG DRAGØR

af
Martin Hans Borg

I sidste nummer af Skipperen bragtes en artikel om familien Isbrandtsen, hvor en gren af slægten nedstammede fra skibsreder H.N. Jeppesen, Dragør. Med inspiration derfra vil denne artikel belyse en anden del af hans efterkommere - familien Mærsk Møller - som her i byen blev koblet sammen af Peter Mærsk Møller fra Rømø og Anna Hans Jeppesensdatter fra Dragør.

Anna Hans Jeppesensdatters slægt

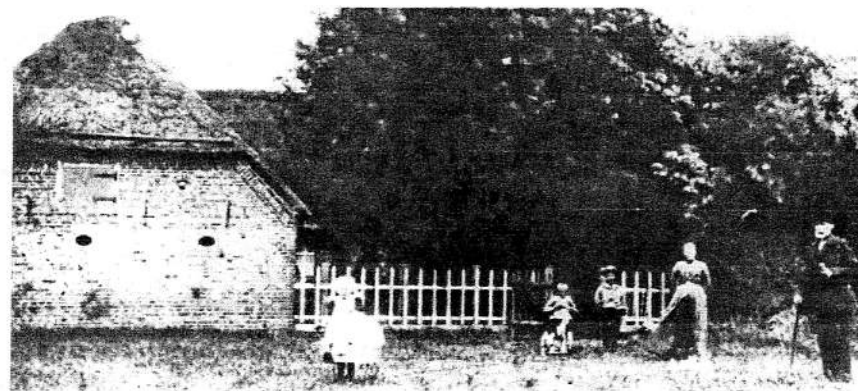
Anna (1842-1922) var ældste datter af skibsreder Hans Nielsen Jeppesen og Leisbeth Jens Hansensdatter. De var begge født i Dragør, men hendes forfædre var alligevel en blanding af tilflyttere og indfødte, særlig på hendes fars side. Det var nu meget almindeligt, da søfarten tiltrak mange med muligheden for at tjene godt ved det indbringende erhverv. Annas farfars far var en indvandret svensk tjenestekar. Farfaderen var dog blevet sømand, og havde gjort et godt parti ved at gifte sig med en skippers datter. Via farmoderen havde Anna lodser og skippere blandt sine aner i Dragør. Med skipperfamilierne kunne hun også føre sine forfædre tilbage til Christian 2.s indkaldte hollændere fra 1521. Annas mors slægt var nok lidt finere. Her var lodser på faderens side, skippere på moderens side, og derfra også hollændere i Store Magleby. Anna stammede blandt andet fra Jan Jansen, som i 1600-tallet havde forpagtet Raagaard i Ullerup. Ad andre veje på moderens stamtræ kunne hun også føre sin slægt tilbage til schouten Jan Isbrandtsen (ca. 1629-1691) i Store Magleby.

Annas forældre havde ambitioner, og kendt er historien om hvordan de arbejdede sig op til at drive byens største rederi. De boede som nygifte i Magstræde 8, hvor døtrene Anna og Emma blev født. I 1847 købtes imidlertid "Elisenborg", og

her fødtes døtrene Elise, Mathilde, Christine og Nicoline. H.N. Jeppesen sejlede for det københavnske rederi Chr. Broberg, men købte i 1852 eget sejlskib. Her ombord blev i øvrigt født datteren Marie, men ved indkøbet var – ikke mindre vigtigt – forudsætningerne også til stede for selvstændig rederivirksomhed. Annas seks søstre blev alle – på nær én – gift med mænd, der havde erhverv på søen. De fleste af svigersønner var valgt af H.N. Jeppesen, og efterhånden indlemmede han flere af dem i sin rederivirksomhed.

Peter Mærsk Møllers slægt

Peter (1836-1927) var søn af skibsfører Hans Peter Petersen Møller og hustru Kiersten, f. Marsch. Han blev født i Østerby, Rømø, på familiens lille gård, der havde været i moderens slægts eje siden 1500-tallet. Størstedelen af Rømons mandlige befolkning var skippere med Hamborg som omland, medens kvinderne hjemme drev landbrug sammen med pensionerede sømænd. Peters familie havde gennem generationer oplevet dramaer, da flere af de mandlige forfædre var omkommet på søen. Peters oldefar, kommandør Hans Pieters, døde af skørbug ombord på hvalfangerbriggen DE JUFFROU SARA & CÆCILIA af Hamborg. Skibet forliste i øvrigt kort efter kaptajnens død i grønlandsisen ved opskruining. Også farfaderen forliste – og druknede – i 1820 ved Spaniens kyst. På dette tidspunkt var Peters far H.P.P. Møller ni år gammel, og han blev allerede som 12-årig sendt til søs for at bidrage til moderens økonomi. H.P.P. Møller blev senere ansat som skibsfører i Rederiet Chr. Broberg i København. Han oplevede også flere forlis – blandt andet med skonnertbrig ST. THOMAS i januar 1850 ved Hornbæks kyst. Men til forskel fra mange andre i slægten overlevede han. Som familiens tradition bød, skulle Peter også have en maritim uddannelse, men ifølge hans erindringer var det ikke med nogen stor lyst: *Da jeg var 14 et halvt Aar gammel blev jeg konfirmeret og kom ud at sejle, først nogle Rejser med min Fader som Kahytsdreng, med 4 Rigsdaler eller*

Peter Mærsk Møllers føde- og barndomshjem i Østerby på Rømø. Til venstre ses hans svoger skibsfører Peter Cornelius Petersen Lassen (1842-1922), som var gift med Peters søster. P.C.P. Lassen var via sin svoger også ansat som skibsfører over en årrække i H.N. Jeppesens rederi, Dragør. Til højre for P.C.P. Lassen står hans datter Hulda, som solgte gården i 1901, og valgte at flytte "til fastlandet". Gården blev nedrevet 1904. (Foto ca. 1900, privateje).

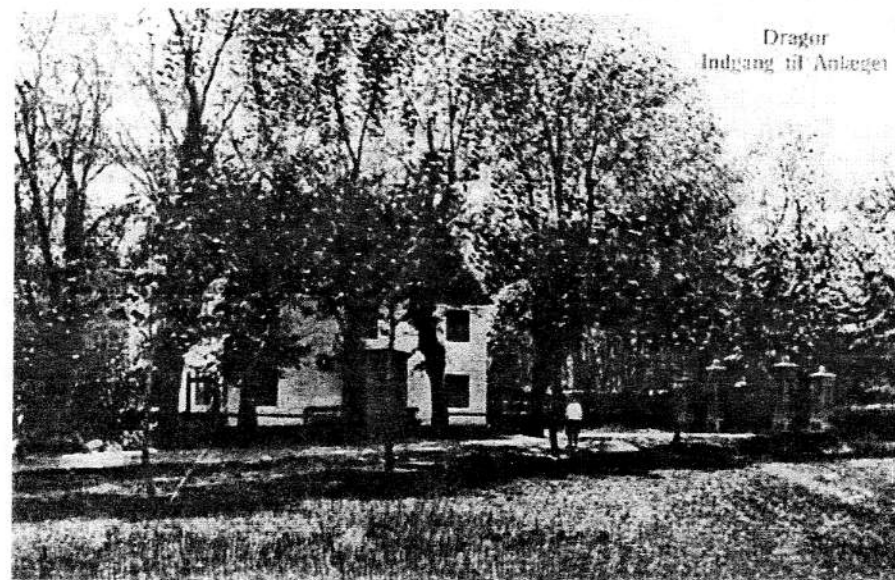
Peter Mærsk Møller som nygift (til højre) samt forældrene Kiersten Mærsk (1809-1875) og Hans Peter Petersen Møller (1810-1881). Som i Dragør var kvinden klædt i egnsdragt, medens manden brugte købstadstøj. Mærsk kommer i øvrigt af marsk, der er lavtliggende jordområder i vadehavet. Kiersten kaldes i kilderne oftest Marsch og Mersch. Hver gang Peter optræder i kirkebøgerne fra Store Magleby Kirke staves hans mellemnavn Marsch, som det tilsyneladende blev udtalt. Det er derfor plausibelt, at navnet Mærsk først fik sin nuværende udtale fra Dragør-dialekten via den østdanske – skånske/bornholmske – sprogstamme. (Fotos fra 1866 og 1870'erne, privateje).

8 Kroner om Maaneden i Hyre, men nogen Lyst til Søen havde jeg ikke, saa jeg gik i Blikkedrejelære hos Blokkedrejer Henriksen i Brogade i Kjøbenhavn. Jeg kunde imidlertid indse, at der ikke var nogen Fremtid for mig i den Provision, hvorfor jeg tog til Søs [...] . Efter at have taget Styrmandseksamen sejlede jeg et Aarstid eller 2 som Matros, derefter som 2. Styrmand og Styrmand indtil jeg i 1862 fik PRIMA at føre.

Forlovelse og bryllup i Dragør

H.N. Jeppesen og H.P.P. Møller havde således begge sejlet for Rederiet Chr. Broberg i 1840'erne, og her var de blevet gode venner. Det fortælles, at de over et glas i fremmed havn aftalte ægteskab mellem den enes søn og den andens datter. Om det er sandt eller ej - i 1862 kom Peter i al fald til Dragør, blev forlovet med Anna, og fik samtidig job hos sin svigerfar. Han fik dermed et avancement, da han som nævnt ovenfor blev skibsfører på skonnertbrig PRIMA. Den 8. december 1864 stod brylluppet hjemme på "Elisenborg", hvor de nygifte også fik en lejlighed. Her mødtes Anna og Peter som repræsentanter fra to skipperslægter af frisisk afstamning. Selv om Peter var meget religiøs og satte grænser for brylluppets udfoldelser, blev det erindret som et rigtigt amagergilde. Måske var deres ægteskab arrangeret, men der er ingen tvivl om, at der også var kærlighed med i spillet. Dette viser mange bevarede breve, medens Anna var hjemme i Dragør og Peter på søen, helt tilbage fra forlovelsestiden, hvor de kaldte hinanden Annamor og Petermand. For eksempel skrev Anna - *I Dit Brev spurgte Du, om jeg vilde være Dig troe, ja i Sandhed, Peter, Jeg tror aldrig jeg kunde blive lykkeligere undtagen med Dig, min Ven [...] I Aften modtog jeg dit kjærkomne Brev, hvoraf jeg ser at du lykkelig og vel er ankommen til Ystad den 6. dennes, det havde jeg jo rigtignok ogsaa gjort Regning paa, thi da jeg Løverdagsmorgen saa at Vinden var NV tænkte jeg straks, i Dag kommer Peter til Ystad, men du kan troe min Peter, jeg har ikke været meget glad i den Tid vi haver været adskilt, de 8 Dage du har været fra mig forekommer mig som en*

Anna fotograferet som nygift. Hun havde som barn gået i amagerdragt, men med forældrenes ambitiøse livsholdning, begyndte hun som ung at gå i købstadstøj. Det kunne senere udarte sig til store rober med diademlignende hårspænder (se side 15). Her følger hun som ung tidens mode med sløjfe i nakken, hvid krave og broche i et stort fløjlsbånd om halsen. (Foto fra 1868, privateje).

Annas barndomshjem "Elisenborg" i Dragør, hvor familien Jeppesen flyttede ind, da hun var fem år gammel. Som nygift fik Anna og Peter en lejlighed i den nordre del af "Elisenborg", som ses her på et postkort fra omkring 1910. (Privateje).

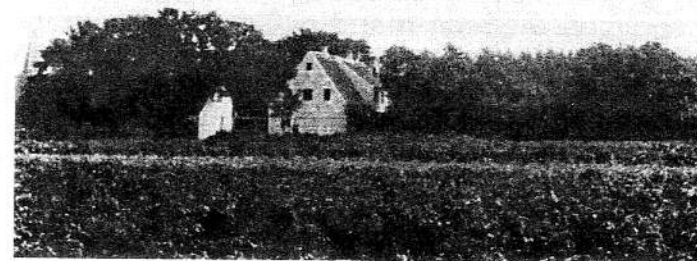
hel Maaned, og naar jeg tænker paa den lange Tid jeg endnu har tilbage, inden jeg kan se dig igjen, da synes jeg det maa være en Umulighed at holde det ud saa længe, der gaar ikke een Nat uden jeg beder Gud om at han vil bevare dig og føre dig lykkelig hjem til din Anna igjen. [...] Jeg blev meget glad og overrasket, da jeg modtog dit kjære Brev fra Island og saa at du lykkelig og vel er ankommen til Reykjavik den 1. August, hvor mange ængstelige Tanker har det ikke befriet mig for, og hvor bedrøvet vilde jeg ikke have været dersom jeg ikke havde hørt noget fra min Peter i denne lange, stormfulde Tid inden han kommer til Liverpool. Peter skrev naturligvis tilbage, blandt andet - Atter ere vi langt adskilte fra hinanden, saa Pen og Blæk maa træde i Stedet for den mundtlige Udvexling af vore Tanker, og dette er det første lille Budskab, du modtager fra din Peter, at Gud lykkelig og vel har ført mig her i Havn. [...] Det bedrøver mig høitelskede Hustru, at du befinder dig ilde, og hvor gjerne vilde jeg ikke ønske at være hjemme hos Dig, at du kunde hvile dit trætte Hoved til mit Bryst [...] Anna, vi har været lykkelige og er lykkeligere som faae, ved den Kjærlighed vi føler for hinanden.

Familien Møller

Anna og Peter fik mange børn - tolv i alt - hvoraf kun to døde inden voksenalderen: Hans (1865-1874), Eleonora, Alexandra, Hans (1869-1869), Hulda, Angelica (født på Rømø), Hans (født i Sundbyvester) og Oluf. På nær Angelica og Hans blev de andre født på "Elisenborg". Men efterhånden som Annas søstre giftede sig, ville faderen H.N. Jeppesen gerne stille boliger til rådighed hjemme. Derfor byggede han først til - i 1870 - men i 1875 var slægten blevet så stor, at han måtte købe ejendommen Skipperstræde 3 til en af døtrene og gården i Stautz Alle 1 til familien Møller. Her fødte Anna endvidere børnene Arnold, Elisabeth, Anna og Johannes. Det var dog ikke altid lykken at have slægten så tæt på, der alle under en eller anden form var engageret i rederiet. Peter faldt noget uden for på grund af religiøsitet, og han forargedes

Anna og Peters ti børn fotograferet få år efter flytningen fra Dragør. Bageste række fra venstre: Arnold Peter, Petrine Angelica og Hans Nielsen Jeppesen. Midterste række fra venstre: Hulda Nicoline, Mary Christine Eleonora, Johannes Peter, Anna Marie Caroline og Oluf Hans Peter. Forrest fra venstre: Elisabeth Kirstine og Alexandra Cathrine. Som det fremgår af navnene var forældrene i allerhøjeste grad med på købstadsmoden. Her ses ikke et eneste lokalt navn. De var alle døbt Møller, og først i 1911 tog de - på nær Arnold - navnet Mærsk-Møller, hvormed Peters mellem- og efternavn fremstod som et samlet efternavn. (Foto ca. 1888-1889, privateje).

Gården i Stautz Alle, som H.N. Jeppesen købte i 1875 og hvor familien Møller flyttede ind samme år. Dette blev således den senere skibsreder A.P. Møllers fødested. Ejendommen lå dengang i Store Magleby kommune, lige op til Dragørs bygrænse, og tæt på "Elisenborg". (Foto 1903, Dragør Lokalarkiv).

nemt over de livsglade dragørere. Samtidig var Anna den ældste datter, hvorfor hun førte sig med en følelse af førstefødselsret. Ægteparret bakkede imidlertid hinanden op, og snart udvikledes en gensidig distance blandt nogle medlemmer af slægten.

Peter blev efterhånden forfremmet i sin svigerfaders rederi, og sejlede fra 1865 med andre sejlskibe i rederiet, indtil han i 1874 blev skibsfører ombord på VALKYRIEN. Heri købte Peter en fjerdepart for 11.516 kroner. At købe parter i sejlskibe i Dragør var meget almindeligt, men nyt for Peter. Hans familie havde altid været ansatte, men her i byen skabtes via familien Jeppesen den ejende rederitradition. Peter kom vidt omkring med VALKYRIEN, for eksempel London, Middelhavet og De vestindiske Øer og fragtede kul, rom og frugter. I sine erindringer skriver Peter også om indtjeningsmuligheder: *Min Gage som Skibsfører var Hyre 60 Kroner pr. Maaned med 5% Kaplak og lidt Gratifikation. Det højeste jeg mener at have tjent paa et Aar er 2.400 Kroner [...] En Gang imellem var jeg hjemme om Vinteren, men i Reglen tog min Hustru og jeg et af Børnene med en Rejse om Sommeren i Østersøen og til England. Stor Plads havde vi vel nok ikke på Skibet, men vi havde det nok saa hyggeligt og godt [...]. Det var ikke helt almindeligt i Dragør, at kvinder tog med deres mænd på søen, men det fortælles, at Anna hellere end gerne ville at sted. Hun var nogen gange lidt træt af at være hjemme, og ønskede i stedet at være sammen med sin mand og samtidig se verden. Men når hun var hjemme deltog hun dog i byens sociale liv, gerne sammen med forældrene eller søstrene Elise, Marie og Nicoline. Hun passede også børnene og hjemmet. Der blev købt møbler og udstyr i København, og sammensat med de ting og souvenirs, som Peter købte i udlandet, fremstod det efterhånden meget herskabeligt. Men dagene kunne blive lange, også med savnet efter Peter. For eksempel skrev hun: [...] da jeg havde slukket Lyset i Aftes syntes jeg det var for tidligt at gaa i Seng, og da Maanen skinnede saa blaat tog jeg mit*

Strikketøi og satte mig ved Vinduet og strikkede. Næste dag kom dog heldigvis et par tanter på besøg til underholdning.

Forlis med VALKYRIEN

Peter var habil skibsfører, og sejlede 1862-1883 uden forlis - dog undtagen på jomfrurejsen 1874 med VALKYRIEN. Her grundstødte han ved Aflandshage, og bjergene fra Dragør måtte tilkaldes - uden tvivl en prekær situation. Men i en vinterstorm ni år senere i 1883 forliste VALKYRIEN - en ulykke, som Peter indgående beskrev i sine erindringer. Denne beretning giver også et billede af, hvor barsk tilværelsen kunne være på havet:

Jeg sejlede heldigt og uden større Havarier indtil December 1883, da jeg i en orkanagtig Storm strandede med Barkskipet VALKYRIEN Natten mellem den 11. og 12. December paa Skotlands Vestkyst. Da Vagten blev sat Kl. 8 Aften var det Storm SSV. Vi drev langs Land og havde Drivrum nok Natten over, men ved 10 Tiden om Aftenen sprang Vinden i en orkanagtig Byge til VNV-NV. Sejlene blæste bort som Papir, og vi havde nu kun faa Mile i Læ. Jeg kaldte Mandskabet ind i Kahytten, forklarede dem, hvorledes vor Stilling var, læste et Guds Ord og bad en Bøn med dem. For Øjeblikket var der intet at gjøre, sagde jeg til dem, men hvis der senere kunde blive nogen Mulighed, maatte vi gjøre, hvad vi kunde for at redde Livet. Saa drev vi indad ventende paa, hvad der skulde komme. Ved halvet eller ettiiden gik Vinden lidt mere nordlig, NV til NNV, og vi skulde da pege lidt mere ud fra Land paa den anden Boug, halsede derfor rundt, men da vi var i Færd hermed skimtedes Land i Brændingen i Læ. Mandskabet udførte sin Gjerning fuldstændig rolige, brasede rundt og klarede op paa Dækket og spurgte derefter, om de skulde sætte Abe og Forstagsejlet. Jeg svarede, at det maatte de gerne gjøre, men det var ingen Hjælp. Jeg gik nu ind i Kahytten og tog en stor Økse, som altid stod parat, og kappede Forstagrigningen i den Forudsætning, at naar den høje Stangrigning var borte, kunde Skibet maaske holde helt til Dagen, og Underrigningen være en Tilflugt for Mandskabet. Da jeg stod og kappede Storstangbardunerne tog Skibet Grunden og Braadet væltede ind over os. Jeg fandt mig selv nede i Læskanseklædningen, og Øksen var tabt, krøb op til Luvart af Stormasten, mens Skibet huggede ind over Grunden. Landet var nu kun en lille Afstand borte, og jeg gik hen til Forhuset for om muligt

*Opførelse for Skibskibet Valkyrien.
Efter Indtægt 12 Decbr 1883.*

<i>Af H. Hæcher som indskibet af Assurancesmen. saa følgende efter Gode Gæmnd 21 Decbr 1883 og saa Regning af 24 Sept 1884:</i>			
<i>til Capt. Schiller Gæmnd</i>	<i>22500</i>	<i>no</i>	
	<i>175</i>	<i>no</i>	
	<i>18000</i>	<i>no</i>	
<i>til 12000 Læse af 579.25 for Røms</i>	<i>426</i>	<i>72</i>	
<i>og i Hæcherregning med Capt. Schiller Gæmnd.</i>			
<i>Overførsel til Røms</i>	<i>2792</i>	<i>74</i>	
<i>Indtægt for Røms</i>	<i>5</i>	<i>97</i>	
<i>Indtægt for Indtægt</i>	<i>55</i>	<i>40</i>	
<i>Assurance for Røms</i>	<i>78</i>	<i>no</i>	
<i>Indtægt for Røms</i>	<i>680</i>	<i>51</i>	
<i>Indtægt for Røms</i>	<i>49</i>	<i>31</i>	
<i>Indtægt for Røms</i>	<i>1091</i>	<i>20</i>	
<i>Indtægt for Røms</i>	<i>121</i>	<i>33</i>	
	<i>4477</i>	<i>27</i>	
	<i>5846</i>	<i>43</i>	
<i>Assurance</i>	<i>21428</i>	<i>43</i>	
	<i>300</i>	<i>no</i>	
	<i>3</i>	<i>no</i>	
	<i>21736</i>	<i>43</i>	
<i>Indtægt for Røms</i>		<i>73</i>	<i>10</i>
<i>Indtægt for Røms</i>		<i>1</i>	<i>no</i>
<i>Indtægt for Røms</i>		<i>2766</i>	<i>64</i>
		<i>2845</i>	<i>19</i>
<i>Indtægt for Røms</i>	<i>28191</i>	<i>29</i>	

Peter Mærsk Møllers slutopgørelse af indtægter og udgifter efter VALKYRIENS forlis natten mellem den 11. og den 12. december 1883 ved Skotlands kyst. (Privateje).

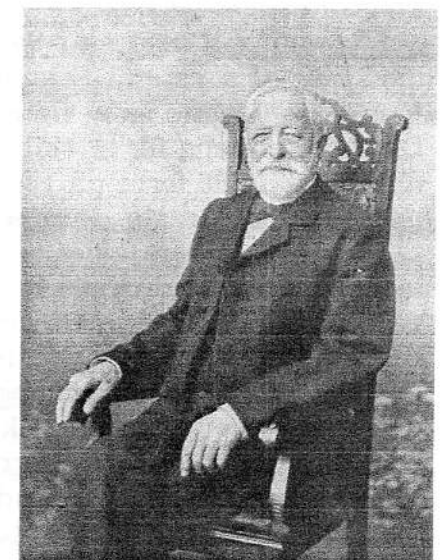
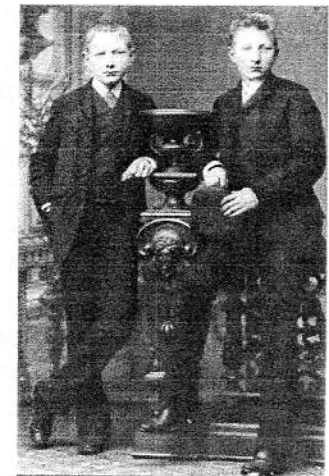
at faa fat i en Trosse, der maaske kunde drive i Land, men alt var saaledes vendt op og ned af Braadsøerne, der var gaaet over os, at der intet var at gjøre. Af Mandskabet saa jeg nogle i Læ Stovanten. Jeg gik ned i Læ, naar Braadet løb, var de tørre Klipper ikke langt borte, og jeg syntes at kunne skimte flere af Mandskabet inde paa Kysten. Ved at fire mig ned over Siden i en Tovende, forsøgte jeg at naa Klippen, men der gik nogen Tid, før det lykkedes, og jeg mindes den Tanke: Om et Minut er du hinsides. Jeg fik dog fat i Klippen og kravlede indad, indtil en Mand fik fat i mig og sagde: "Not that way". Jeg var en Del fortumlet og havde faaet en Del Vand i mig. Mandskabet, eller Størstedelen af Mandskabet, var da i Land. En af Matroserne omfavne mig, da han saa mig og udbød: "Aah, er De der, Kaptajn". Vi blev ført hen til en Avlsgaard, som laa tæt derved, og vi knælede ned og takkede Gud for vor Redning. Jeg bad om noget Spiritus, fik nogen Whiskey, hvoraf Mandskabet fik hver en lille Snaps, hvorefter jeg blev ført hen til en Fisker og kom i Seng. Efter et Par Timers Hvile stod jeg op og gik ned til Skibet, men der var intet at gjøre, og førend Dag var Skibet fuldstændig knust. Der gik en ung Mand fra Røms bort med Skibet. Forholdet var dette: Der var en lille Fiskerhavn i Nærheden, hvor Fiskerne var oppe for at bjærge deres Baade fra Søen, der var meget høj. Et par Kabellængder fra os strandede en Bugserbaad, som blussede. Nogle Fiskere var løbet der hen langs Kysten, og saa vi kom drivende.

Da Dagen kom begyndte Mandskabet og Fiskerne at bjærge, hvad de kunde. Det Stykke af Fordækket, hvorpaa Forhuset stod, laa ovenpaa Klipperne, og ligeledes det Stykke Dæk, hvorpaa Forparten af Kahytten stod, og saaledes fik Mandskabet bjerget deres Tøj, hvorimod Agterparten af Kahytten, hvor mit tøj var, var skyllet bort. Om Formiddagen kom Collector of Customhouse i Ayr derned og spurgte mig, om jeg vilde overlade Bjergningen og hele Forretningen i hans Hænder, hvortil jeg svarede Nej. Jeg fandt det ikke ret at gjøre det, men bad ham være min Raadgiver og Hjælper, hvilket han med Glæde gik ind paa, men det var hans Pligt først at spørge, hvorvidt jeg vilde overlade det hele til ham. Han og jeg gjorde saa Akkord med Fiskerne om at bjærge Ladningen, og da han tog til Byen, sendte jeg Telegram hjem om, at jeg var strandet og spurgte, om Fragten var assureret, da jeg ellers havde at besørge Ladningen, Walnøddelogs [valnøddetræ] til Glasgow, men Fragten var assureret. Efter Søforklaringen sendtes Mandskabet hjem, og efter at det ilanddrevne Vraggods, og hvad der ellers var bjerget var solgt ved Auktion, rejste jeg hjem.

Opløsningstilstande

Da Peter kom hjem til Dragør var slægten splittet. H.N. Jepsen var druknet i oktober 1883 på Dragør Red, og familien kunne ikke enes om at videreføre rederiet i fællesskab. Det var Anna og Peters tanke at videreføre rederiet med dem som ledere, men den idé havde de andre søstre og svogre også selv fået. Der var heller ikke noget sejlskib til Peter, og arbejdsløs som han var, prøvede han nu at stifte et dampskibsrederi i Dragør. Men han fandt ingen støtte til dét, folk kaldte *forbandede jerngryder med skorsten* – i Dragør holdtes på sejlskibene som fremtidens transportmiddel på havet. Peter overvejede da også at købe eget sejlskib, men uden resultat. Da Annas lillesøster Christine i 1884 købte gården i Stautz Alle, blev situationen efterhånden så uholdbar, at familien Møller valgte at bryde op fra Dragør. De havde valgt Svendborg som nyt hjemsted, og her købte de et hus, der nu blev kaldt Villa Anna. Den ældste søn Hans fortalte mange år senere om flytningen, der foregik først i december 1884: Et par dage før selve rejsen blev al bohavet stuvet i en jagt i Dragør Havn, så det kunne blive sejlet til Svendborg. Tidlig morgen kl. syv den 8. december - Peter og Annas 20-års bryllupsdag – stod familien Møller samlet på Københavns Hovedbane-gård. Rejsen mod Svendborg varede hele dagen og var besværlig. Det var før de tider, hvor der fandtes gennemgangsvogne, og kupéerne var små og uden gange eller toiletter. De kunne tilmed alene fylde en hel kupé, og forældrene havde en streng tur med de mange børn i alle aldre. Navnlig var det fortvivlet, at der intet toilet fandtes. Anna havde dog forudset det og havde medbragt en lille sæk med gamle tilproppede lerurtepotter. Heri besørgede børnene hvad de trængte til, og urtepotterne blev efterhånden kastet ud af vinduet. Trods alt vel ankommet til Svendborg om aftenen var jagten til gengæld frosset inde syd for Sjælland og ikke nået frem. De måtte derfor låne sengetøj af venlige naboer og boede på feltfod indtil jagten lige inden jul dukkede op i Svendborg Havn.

Arnold (til venstre) og Hans (til højre), to af Anna og Peters fire sønner. De er fotograferet 1884, inden familien flyttede til Svendborg, hvor drengene måtte slås i skolen, fordi de kom fra Dragør. (Privat-eje).

Også Anna og Peter måtte kæmpe, men det var med erhverv og på helt andre vilkår. Her er det dog tydeligt, at de har opnået hvad de ville – grundlagt et dampskibsrederi. Peter var en dygtig skibsfører, som i forhold til meget få så fremad. Men ud fra fotografierne er det også tydeligt, at Anna var en stærk dame, som støttede sin mand. Hendes kendskab til søfart var heller ikke lille, idet hun havde hjulpet sin fader på rederikontoret i Dragør, og i øvrigt været på mange ture med VALKYRIEN. (Fotos 1904, privateje):

Hans lagde dog ikke skjul på, at det var en svær overgang. Han savnede Dragør og de frie og storslåede naturforhold - de flade vidder - hvorimod Svendborgegnens marker var indrammet med diger og gærder. Også i Svendborg Realskole, hvor Anna og Peters sønner kom til at gå, var vanskeligheder, i al fald i følge Hans' erindringer: *Overgangen fra Dragørs mere frie Liv til Forholdene i Svendborg føltes alt andet end behagelig. Dragør-Dialekten, som vi naturligvis talte, og som ligesom bornholmsk Dialekt er meget vanskelig at vænne sig af med, faldt de "syngende" Svendborg-Drenge uhyre komisk, og utallige var de Drillerier og Skældmsord for Amagermor, Amagerkælling osv., som vi maatte døje [...] ihvert Fald indtil det efterhaanden gennem utallige Slagsmaal delvis lykkedes os at lukke Munden paa de "syngende" Svendborg-Drenge og skabe en vis Respekt om os.*

Hvordan gik livet så i Svendborg? Der var stadig kontakt med dele af slægten i Dragør. Moderen Leise, søstre Elise, Marie og Nicoline samt flere fætre og kusiner kom på besøg. Da Peter endelig fik et skib at føre, kom han også på besøg, når vejen faldt forbi på rejse til Østersøen. Men Anna kom ikke mere til Dragør, kun ved sin moders begravelse i 1910. Ellers var familien faldet til i deres nye by. Om vinteren deltog de i byens kulturelle liv, både ved forskellige foredrag og ved borgerforeningens koncerter. Om aftenen sad Anna gerne ved sit sybord, da hun var ferm til meget håndarbejde. Flere af døtrene spillede klaver og familien sang til. Børnene ville også gerne spille kort, hvilket dog ikke faldt i Peters smag. Om sommeren sejlede gerne i familiens gamle sejlbåd, en lodsjolle fra Dragør, med udflugt for øje. Men ellers var det store diskussionsemne naturligvis søfartserhvervet. I 1886 købte Peter og Anna sammen med en britisk forretningsforbindelse dampskibet LAURA. Hermed fik de eget skib, selv om situationen var meget usikker. I dag er det vanskeligt at forestille sig, men på daværende tidspunkt var det endnu uvist om dampskibe vitterlig var fremtiden. Familien Møller kunne dog ad åre få bekræftet, at de havde valgt rigtigt. Medens

Dragørs handelsflåde - og i øvrigt landet over - blev mindre og de fleste steder til sidst til ingenting, havde de efter en tålmodig og længere årrække muligheder for at ekspandere. Således stiftede Peter i 1904 Dampskibsselskabet Svendborg sammen med sønnen Arnold og få borgere fra byen. Dermed var grundstenen lagt til vore dages verdensomspændende rederi A.P. Møller - Mærsk. Peter var naturligvis foregangsmand i dette projekt, der også havde givet udslag i en livlig lokal avisdebat om sejlskibe versus dampskibe. Svendborgenserne var nemlig lige så konservative som dragørerne. Alligevel er der ingen tvivl om, at Anna i allerhøjeste grad stod bag. Hun beskrives altid som en venlig, men meget bestemt og stærk dame. Det fremgår også af hendes korrespondance efter 1884, at hun i al fald ikke ville tabe mod slægten i Dragør i konkurrencen om at ernære sig ved søfart.

Anna døde 79 år gammel i 1922 og Peter 91 år gammel i 1927 i Villa Anna. De blev begge begravet på St. Jørgens kirkegård i Svendborg.

De mange børn

På grund af flytningen til Svendborg og omstændighederne omkring denne, blev de færreste af Annas og Peters børn knyttet til Dragør som voksne. Fire af børnene blev ikke gift - Eleonora (1867-1941), Alexandra (1868-1953), Hulda (1871-1958) og Elisabeth (1877-1926) - som boede i Villa Anna til deres død. De havde støttet de efterhånden aldrende forældre og passet hjemmet med stor pietet. Hulda var i øvrigt sin fader behjælpelig i Dampskibsselskabet Svendborg som korresponderende reder. Da hun døde som den sidste ugifte datter i Villa Anna, bestemtes det af arvingerne, at hjemmet skulle stå urørt fremover. Det står derfor i dag som minde over Peter og Anna samt grundlæggelsen af deres rederi. Hans (1873-1956) var det barn, som var stærkest knyttet til Dragør. Han sejlede først som skibsfører med LAURA, og senere for sin broder Arnold, til han gik i land i 1928. Da havde han for længst giftet sig med Ingeborg Torst fra Svendborg og an-

Besøg af slægtninge fra Dragør i Villa Annas forhave august 1921. Fra venstre Eleonora, Peter, Alexandra, Cornelius Isbrandtsen, Nicoline Isbrandtsen, f. Jeppesen, og Hulda. (Privateje).

Også Arnold kom til Dragør en gang imellem, eller han ligefrem hentede sine gæster til middag i Charlottenlund. Her henter chauffør Henriksen (til venstre) slægtninge og venner, fra venstre: Grete Christophersen, f. Isbrandtsen, Anna Borg, Marie Mørch, f. Jeppesen, og Fru Ane Mølsted. De pels- og hatteklædte damer er fotograferet foran Villa Solhjem, hjørnet af Vestgrønningen og Rønne Alle. (Foto fra 1935, privateje).

skaffet en villa i Eberts Villaby i Sundbyvester. Ægteparret fik syv børn. Herfra var ikke langt til Dragør, og han startede da også tit sin bil og kørte ud for at besøge slægt og venner. Hans bestemte også, at han skulle begraves på Dragør Kirkegård. Angelica var i 1900 blevet gift med Lars Andersen. De fik tre børn, og boede i Svendborg, hvor hun døde i 1962. Oluf (1874-1966) giftede sig i 1900 med Emilie Jensen fra Rømø, og fik seks børn. De boede i Hellerup og han arbejdede som inspektør med opsyn ved nybygninger hos sin broder Arnold. Denne broder – A.P. Møller (1876-1965) – har et meget kendt levnedsløb. Han arbejdede jo tæt sammen med faderen og stiftede selv Dampskibsselskabet af 1912. Mere ukendt er nok, at han som den eneste i familien Møller førte den søfartstradition videre, som var grundlagt i Dragør. Sammenlignes beretninger om bedstefaderen H.N. Jeppesen med A.P. Møllers mennesketype og forretningsmetoder etc. er der meget stor lighed. Arnold boede i Charlottenlund og giftede sig 1910 med Chastine McKinney. De fik fire børn. Også Arnold tog til Dragør en gang imellem, ofte sejlede i egen båd. Anna giftede sig i 1901 med Wilhelm Knudsen og fik en datter. Hun døde 1947 i Esbjerg. Johannes (1883-1962) giftede sig i 1918 med Herta Jaegersen. De boede i Odense, fik tre børn, og han arbejdede som maskinchef og overingeniør for sin broder Arnold på Odense Stålskibsværft.

* * *

Kilder: Familien Jeppesens privatarkiv.

For dem, der vil læse mere kan anbefales:

BORG, MARTIN HANS: *Dragørs søfart 1800-1910*. Dragør 2003.

COTZEN, JAN: *Myten Møller*. Greve 1993.

HJORTH, BIRTE: *H.N. Jeppesen – en skibsreder fra Dragør*. Dragør 1989.

HORNBY, OVE: *"Ved rettidig Omhu ..."*. Uden sted 1988.

ELLEMOSE, SØREN: *A.P. Møller Gruppen*. København 1996.